

โครงการฝึกอบรมพยาบาลดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองขั้นพื้นฐานระยะเวลา 6 สัปดาห์

Basic certificate course in palliative care nursing (BCCPN) รุ่นที่ 12

ระหว่างวันที่ 2 สิงหาคม 2564 – 10 กันยายน 2564

จัดโดย ศูนย์การุณรักษ์ ร่วมกับ งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์

คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

หลักการและเหตุผล

การเปลี่ยนแปลงของโรคที่เป็นปัญหาและเป็นสาเหตุการตายในทศวรรษนี้แตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับในหลายทศวรรษก่อน ปัจจุบันสาเหตุการตายอันดับต้นของประเทศคือ โรคมะเร็ง โรคเอดส์ อุบัติเหตุ และโรคหัวใจ การพัฒนาอย่างรวดเร็วทางการแพทย์ หมายถึง มีการนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการรักษาหรือช่วยชีวิตผู้ป่วย โรคต่างๆ ในอดีตซึ่งไม่สามารถรักษาได้หรือผลการรักษาไม่ดี เทคโนโลยีทางการแพทย์สามารถช่วยให้ผู้ป่วยเหล่านี้มีชีวิตรอดยืนยาวขึ้น ซึ่งหมายความว่า เมื่อโรคเข้าสู่ระยะสุดท้าย ผู้ป่วยกลุ่มนี้มักจะทนทุกข์ทรมานจากการรักษาที่ไม่ก่อเกิดประโยชน์ การดูแลแบบประคับประคอง (palliative care) เป็นทางเลือกที่จะช่วยให้ผู้ป่วยไม่ทุกข์ทรมานเมื่อระยะท้ายมาถึง นอกจากนี้ในหลักสูตรของคณะแพทยศาสตร์และคณะพยาบาลศาสตร์ต่างๆ มีการเรียนการสอนเรื่องการดูแลแบบประคับประคองในหลักสูตรน้อยมาก หรือบางแห่งอาจไม่มีเลย ผลที่ตามมาคือผู้ป่วยโรคเรื้อรังหรือโรคเฉียบพลันที่โรคลุกลามไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม ต้องทนทุกข์ทรมานจากการรักษาที่ไม่ก่อเกิดประโยชน์ และทนทุกข์ทรมานจากอาการต่างๆ ในระยะท้ายที่ไม่สามารถควบคุมได้ดี การดูแลแบบประคับประคองเป็นการบริการที่จำเป็นและควรพัฒนาให้เกิดบริการนี้ในทุกสถานบริการสุขภาพและสิ่งที่สำคัญที่สุดคือบริการนี้ควรเป็นส่วนหนึ่งในบริการที่จะจัดให้กับประชาชน เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงบริการนี้ได้ โดยเฉพาะในขณะนี้และในระยะเวลาอันใกล้ที่จะมีกลุ่มประชากรสูงอายุจำนวนมาก โรงพยาบาลตติยภูมิแทบทุกแห่งซึ่งมีการรักษาโดยเทคโนโลยีขั้นสูง มีความตระหนักถึงความสำคัญของการดูแลแบบประคับประคอง จึงมีการพัฒนาระบบบริการนี้ทั้งในโรงพยาบาลในโรงเรียนแพทย์ โรงพยาบาลตติยภูมิหลายแห่ง และโรงพยาบาลชุมชน เพื่อให้เกิดการบริการที่ครบวงจรและต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถจัดบริการที่เป็นระบบและเป็นรูปธรรมได้ เนื่องจากทีมสุขภาพยังขาดความรู้ความชำนาญ และขาดประสบการณ์ในด้านนี้

ถึงแม้ปัจจุบัน สถาบันการศึกษาต่างๆ จัดให้มีการฝึกอบรมด้านการดูแลแบบประคับประคองอย่างเป็นรูปธรรม แต่ความต้องการการพัฒนาศักยภาพด้านองค์ความรู้และการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย ในวิชาชีพพยาบาลยังมีสูงมาก ศูนย์การุณรักษ์ ร่วมกับ งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ ได้ริเริ่มจัดฝึกอบรมพยาบาลดูแลผู้ป่วยระยะท้ายแบบประคับประคองขั้นพื้นฐานระยะเวลา 6 สัปดาห์ (Basic certificate course in palliative care nursing: BCCPN) มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 รวมระยะเวลา 10 ปี โดยหลักสูตรประกอบด้วย การสอนระยะเวลา 2 สัปดาห์ หัวข้อที่สอน ได้แก่ การประเมินและการวินิจฉัยผู้ป่วยแบบประคับประคอง ผู้ป่วยมะเร็งและไม่ใช่มะเร็ง การจัดการอาการปวดและอาการอื่นๆ ผู้ป่วยระยะท้าย ทักษะการสื่อสารกับผู้ป่วยระยะท้าย กฎหมายและจริยธรรม การพยาบาลที่จำเพาะด้านการดูแลประคับประคอง การวางแผนจำหน่ายและการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายที่บ้าน การดูแลในระยะใกล้เสียชีวิต การดูแลใน

ระยะเศร้าโศกสูญเสียและการดูแลหลังการสูญเสีย ร่วมกับทำแบบฝึกหัดจากกรณีศึกษาในห้องเรียน ติดตามด้วยการฝึกปฏิบัติจริงบนคลินิกอีก 3 สัปดาห์ ผู้อบรมมีโอกาสเรียนรู้ด้วยการสังเกตและมีส่วนร่วมจากประสบการณ์การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายโดยตรง ลงเยี่ยมบ้านผู้ป่วยระยะท้าย ส่งรายงาน 3 ฉบับ และมีการสอบวัดผลประเมินความรู้ในสัปดาห์สุดท้ายของการอบรม (MCQ, OSCE, case presentation, topic presentation) ผลการอบรมที่ผ่านมา พบว่า มีพยาบาลจากทั่วประเทศผ่านการอบรมมาแล้วเกือบ 200 คน สะท้อนว่า เป็นการฝึกอบรมที่ได้ปฏิบัติจริง มี case study ให้เรียนรู้หลากหลาย ช่วยเติมเต็มการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย ที่เดิมเน้นเฉพาะการดูแลด้านจิตสังคมและจิตวิญญาณ ไม่สามารถจัดการอาการของผู้ป่วยระยะสุดท้ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้เรียนรู้วิธีการและเทคนิคสื่อสารกับผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว แหล่งฝึกปฏิบัติมีระบบบริการการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายที่หลากหลาย เหมาะกับการเรียนรู้ ทั้งด้านการเป็นทีมให้คำปรึกษาในโรงพยาบาล ระบบ OPD palliative ระบบการเยี่ยมบ้าน หอผู้ป่วย palliative care และการทำงานรูปแบบแบบเครือข่าย สามารถกลับไปพัฒนาระบบการดูแลแบบประคับประคองของโรงพยาบาลตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้น ศูนย์การุณรักษ์ ร่วมกับงานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงได้จัดการอบรมพยาบาลดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองขั้นพื้นฐานระยะเวลา 6 สัปดาห์ รุ่นที่ 12

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อพัฒนาศักยภาพพยาบาลที่รับผิดชอบดูแลศูนย์ดูแลประคับประคอง และพยาบาลที่รับผิดชอบงานดูแลผู้ป่วยระยะท้ายประจำหอผู้ป่วยในโรงพยาบาล ให้มีสมรรถนะในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวได้รับมาตรฐานการดูแลที่ดี
3. เพื่อพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายในโรงพยาบาล ให้ได้คุณภาพมาตรฐาน

วัตถุประสงค์เฉพาะ ผู้เข้าอบรม

1. อธิบายนิทัศน์ หลักการ และแนวคิดของการดูแลผู้ป่วยระยะสุดท้ายแบบประคับประคองได้
2. ประเมินปัญหาผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวได้อย่างครอบคลุมองค์รวม
3. บอกสาเหตุ และวิธีการให้การพยาบาลเพื่อจัดการอาการปวดและอาการไม่สุขสบายอื่นๆ ที่พบบ่อยสำหรับผู้ป่วยระยะท้ายได้
4. ให้การดูแลด้านจิตใจ สังคม จิตวิญญาณของผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว ภายใต้ความแตกต่างด้านปัจเจกบุคคล ความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม
5. สื่อสารกับผู้ป่วยระยะสุดท้ายและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (บอกวัตถุประสงค์ในการประชุมครอบครัว ประเมินการรับรู้โรค การพยากรณ์โรค และแผนการรักษา ของผู้ป่วยและครอบครัวได้) เพื่อนำมาวางแผนการดูแลล่วงหน้า (advance care planning) ได้อย่างเหมาะสม
6. ประเมินและวินิจฉัยผู้ป่วยที่เข้าสู่ระยะใกล้เสียชีวิตได้ และสามารถให้การดูแลผู้ป่วยและครอบครัวในระยะนี้ได้ อย่างเหมาะสม

7. ให้ยาทางใต้ผิวหนังและทราบหลักการบริหารยาฉีดโดยใช้เครื่องให้ยาต่อเนื่อง (syringe driver) ที่บ้านได้
8. การวางแผนจำหน่ายผู้ป่วยระยะท้ายได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
9. บอกวิธีการส่งต่อเครือข่ายเพื่อให้ผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง
10. อธิบายจริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวแบบประคับประคอง และสามารถตัดสินใจทางจริยธรรมได้
11. มีเจตคติที่ดีต่อการพยาบาลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวแบบประคับประคอง
12. สามารถนำประสบการณ์ มีทักษะที่ได้รับจากการอบรม ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวที่อยู่ในการดูแลของตนเองได้
13. ทำงานร่วมกับทีมสหสาขาวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้รับผิดชอบโครงการ

1. ศูนย์การุณรักษ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์
2. งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์

ผู้ประสานงานโครงการ

1. พว.ปาริชาติ เพ็ญสุพรรณ หัวหน้าหน่วยการพยาบาลประคับประคอง งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. นางสรลัษนา บุคตาน้อย นักจัดการงานทั่วไป ประจำศูนย์การุณรักษ์
3. นางสาวพิชานี ชยพานิชย์สกุล เจ้าหน้าที่บริหารงานโครงการ ประจำศูนย์การุณรักษ์
4. นางกนกพร เจริญดีลก เจ้าหน้าที่ธุรการ ประจำศูนย์การุณรักษ์

วิทยากร

1. แพทย์ ศูนย์การุณรักษ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. พยาบาล งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
3. อาจารย์ ภาควิชาเวชศาสตร์ฟื้นฟู คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คุณสมบัติและจำนวนผู้ฝึกอบรม

จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

1. พยาบาลที่วางแผนทำงานประจำ ณ หน่วยบริการบ้านกึ่งวิถี (Hospice) โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 2 คน
2. พยาบาลประจำหน่วยการพยาบาลประคับประคอง งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 2 คน
3. พยาบาลประจำหน่วยการพยาบาลอายุรกรรม งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 2 คน

4. พยาบาลประจำหน่วยการพยาบาลศัลยกรรม งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 1 คน
5. พยาบาลประจำหน่วยการพยาบาลโสต ศอ นาสิก งานบริการพยาบาล โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 1 คน
6. พยาบาลประจำหน่วยการพยาบาลประจำหอผู้ป่วยมะเร็งรังไข่ (สว.8C) งานบริการพยาบาล
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ จำนวน 2 คน
7. พยาบาลที่รับผิดชอบดูแลศูนย์ดูแลผู้ป่วยระยะท้าย หรือพยาบาลที่รับผิดชอบงานดูแลผู้ป่วยระยะท้ายประจำ
หอผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่สนใจอบรมจากทั่วประเทศ จำนวน 10 คน

ค่าลงทะเบียน

บุคคลภายนอก คนละ 25,000 บาท

ระยะเวลาในการดำเนินการ

เริ่มต้นโครงการวันที่ 2 สิงหาคม 2564 สิ้นสุดโครงการวันที่ 10 กันยายน 2564 รวมระยะเวลาดำเนินการ 6 สัปดาห์ ประกอบด้วย

1. ฝึกอบรมภาคทฤษฎี ระยะเวลา 2 สัปดาห์
2. ฝึกอบรมภาคปฏิบัติ ระยะเวลา 4 สัปดาห์

สถานที่

1. ภาคทฤษฎี ระยะเวลา 2 สัปดาห์ ณ ห้องประชุมศูนย์การุณรักษ์ โรงพยาบาลศรีนครินทร์ อาคาร สว.1
ชั้น 18
2. ภาคปฏิบัติ ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ณ ศูนย์การุณรักษ์ และหอผู้ป่วยต่างๆ ในโรงพยาบาลศรีนครินทร์
ที่มีผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวขอรับคำปรึกษา

การประเมินผล

1. ประเมินองค์ความรู้
 - 1.1 ส่งรายงานผู้ป่วยที่ให้การดูแล (case study) 2 ราย
 - 1.2 สอบ MCQ (Multi choice questions) จำนวน 50 ข้อ
 - 1.3 Topic presentation
 - 1.4 Case presentation
2. ประเมินการเตรียมความพร้อมในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 24 ข้อ
ก่อนและหลังสิ้นสุดการอบรม
3. ประเมินทัศนคติเกี่ยวกับความตายและการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 25
ข้อ ก่อนและหลังสิ้นสุดการอบรม
4. แบบสอบถามการให้การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 25 ข้อก่อนและหลัง
สิ้นสุดการอบรม

5. ประเมินด้านทักษะการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว โดยครูคลินิก จากการฝึกปฏิบัติ 4 สัปดาห์

ดัชนีชี้วัด

1. มีคะแนนวัดองค์ความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไม่น้อยกว่าร้อยละ 60
2. จำนวนร้อยละของผู้เข้าอบรมมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตร และสามารถนำไปใช้งานได้มากกว่าร้อยละ 80
3. คะแนนความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมอยู่ในระดับมาก โดยรวมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้าอบรมมีองค์ความรู้ในการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวเพิ่มขึ้น
2. ผู้อบรมมีทัศนคติที่ดีต่อการดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัว
3. ผู้อบรมมีทักษะสามารถให้การดูแลผู้ป่วยระยะท้ายและครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ผู้ป่วยระยะท้ายได้ตายดี และครอบครัวพึงพอใจต่อการดูแลที่ได้รับ
5. มีระบบบริการผู้ป่วยระยะท้ายที่เป็นต้นแบบ เป็นแหล่งศึกษาดูงานทั้งภายในและภายนอกประเทศ